

Zákon zo dňa 13. júla 1922 č. 226, ktorým sa menia a doplňujú zákony o obecných a občianskych školách (Malý školský zákon)

Národné zhromaždenie Československej republiky sa uznieslo sa na tomto zákone:

§ 1

1. Povinné vyučovacie predmety na obecných (ľudových) školách sú: náboženstvo (s výhradou § 3., odst. 5.); občianska náuka a výchova, čítanie a písanie, vyučovací jazyk, počty s náukou o geometrických tvaroch, prírodopis, prírodospyt, zemepis a dejepis so zreteľom na domovinu a vlasť, kreslenie, spev, ručné práce a telesná výchova. Náuka o domácom hospodárstve sa môže zaviesť ako osobitný vyučovací predmet. Nariadením sa upraví účasť školských lekárov pri telesnej výchove žiactva.

2. Rozhodnutím župnej školskej rady (v prechodnom období krajinskej školskej rady a na Slovensku Ministerstva školstva a národnej osvety) a pri školách spravovaných priamo Ministerstvom školstva a národnej osvety § 2 zákona zo dňa 9. apríla 1920, č. 292 Zb. z. a n., rozhodnutím tohto ministerstva môžu sa na obecnej (ľudovej) škole podľa miestnej potreby vyučovať iné predmety - ako nepovinné, najmä jazyk československý, ak nie je vyučovacím jazykom tej ktorej školy. Vydržiavateľom školy nech sa vopred poskytne príležitosť, aby sa o veci vyslovili.

3. Rozhodnutím Ministerstva školstva a národnej osvety môže byť ustanovený československý jazyk pre tú ktorú školu za povinný.

§ 2

1. Povinné vyučovacie predmety občianskej školy sú: náboženstvo (s výhradou § 3., odst. 5.), občianska náuka a výchova, vyučovací jazyk s náukou o písomnostiach, zemepis a dejepis prírodopis a prírodospyt, počty s jednoduchým účtovníctvom, merba a rysovanie, kreslenie, krasopis, spev, ručné práce a telesná výchova. Náuka o domácom hospodárstve môže byť ako osobitný vyučovací predmet. Nariadením sa upraví účasť školských lekárov pri telesnej výchove žiactva.

2. Na občianskych školách s iným vyučovacím jazykom ako československý jazyk nech sa žiactvu dá príležitosť naučiť sa československý jazyk. Rozhodnutím Ministerstva školstva a národnej osvety môže sa ustanoviť vyučovanie československého jazyka pre tú ktorú školu za povinné.

3. Rozhodnutím župnej školskej rady (v prechodnom období krajinskej školskej rady a na Slovensku Ministerstva školstva a národnej osvety a na školách spravovaných Ministerstvom školstva a národnej osvety podľa § 2. zákona zo dňa 9. apríla 1920, č. 292, Zb. z. a n., rozhodnutím Ministerstva školstva a národnej osvety môžu sa na občianskej škole vyučovať iné predmety ako nepovinné, najmä iné jazyky, tesnopis, písanie na stroji a hudba. Vydržiavateľom školy nech sa vopred dá príležitosť, aby sa k veci vyslovili.

§ 3

1. Zabezpečovať vyučovanie náboženstva na obecných (ľudových) a občianskych školách a dozerať naň patrí cirkevným úradom (predstavenstvám židovských náboženských obcí) s vyhradením práva

verejného dozoru a správy, ktoré prislúcha štátu podľa § 1. zákona zo dňa 9. apríla 1920, čís. 292., Zb. z. a n.

2. Náboženstvo sa vyučuje vo všetkých triedach po dve hodiny týždenne. Rozsah a rozdelenie náboženského učiva na jednotlivé školské stupne urobia cirkevné úrady.

3. Učitelia náboženstva, cirkevné úrady a náboženské spoločnosti sú povinné dodržiavať zákony a predpisy, ktoré v medziach zákonov vydajú školské úrady.

4. Čo cirkevné úrady ustanovia o vyučovaní náboženstva a o náboženských cvičeniach, nech sa oznámi prostredníctvom župnej školskej rady správcovi školy (v prechodnom čase okresnému školskému úradu a na Slovensku školskému inšpektorovi).

Ustanovenia, ktoré sú v rozpore so všeobecným školským poriadkom sa neoznámia.

5. Žiaci bez vyznania alebo vyznania štátom neuznaného sú všeobecne zbavení povinnosti, aby sa zúčastnili vyučovania náboženstva. Žiaci ostatných vyznaní budú okresným školským úradom na Slovensku a na menšinových školách príslušným okresným (obvodným) školským inšpektorom zbavení tejto povinnosti, ak o to požiadajú písomne alebo protokolárne ich rodičia alebo ich zástupcovia.

6. Prihliadnuc na rozličné náboženské vyznania žiactva na tej ktorej škole, bude čas náboženského vyučovania v rozvrhu hodín upravený tak, aby sa tým nenarušila súvislosť ostatného vyučovania.

§ 4

1. Minister školstva a národnej osvety sa splnomocňuje, aby vypočujúc školských znalcov, upravil učebné osnovy pre obecné (ľudové) a občianske školy, ustanovil týždenný počet vyučovacích hodín, pre jednotlivé druhy škôl a školské stupne, ako i všetko to, čo vôbec patrí k vnútornému usporiadaniu škôl.

2. Vláda sa splnomocňuje, aby podľa potreby organizáciu občianskych škôl na Slovensku prispôsobila nariadením organizácii občianskych škôl na ostatnom území republiky.

3. Minister školstva a národnej osvety prihliadajúc na nedostatky vyučovacích potrieb, školských dielní, kuchýň a iného zariadenia, ako aj na nedostatok účelne školeného učiteľstva, môže na prechodný čas splnomocniť príslušné školské úrady, aby zavádzali vyučovanie ručných prác chlapčenských a domáce hospodárstvo len postupne na tých školách, kde budú pre ne vhodné podmienky.

§ 5

1. Počet tried na obecnej (ľudovej) škole sa riadi počtom detí. Najväčší počet detí v jednej triede určuje sa pre školské roky 1922-23 až 1926-27 na 80, a pre školské roky 1927,-28 až 1931 -32 na obecných (ľudových) jednotriednych školách na 65, na ostatných obecných (ľudových) školách na 70. Na školský rok 1932-33 a ďalšie roky zníži sa najväčší počet detí v jednotriednej škole na 50 žiakov a v triedach ostatných obecných škôl na 60 žiakov.

2. Ak prekročí počet detí v niektorej triede obecnej (ľudovej) školy v tom ktorom roku príslušné najväčšie čísla uvedené v odseku 1. a ak sa nedá preplneniu triedy zabrániť prípustnými zmenami zaradením detí (a čom rozhodne príslušný školský inšpektor), zriadi sa pri škole ďalšia trieda a to dočasná. Ak trvá dočasná trieda pri škole nepretržite tri roky, premení sa na definitívnu triedu.

3. Počet miest literných učiteľov na obecnej (ľudovej) škole riadi sa počtom tried tak, že na každú triedu pripadá jedno učiteľské miesto, počítajúc do toho takisto. miesto správcu školy.

4. Pre vyučovanie jednotlivých vyučovacích predmetov, ktorého sa nezúčastnia všetci žiaci tej ktorej triedy, zriadi sa pri škole alebo. pri niekoľkých školách tej istej obci osobitné, oddelenie, v ktorom sa zlúčia podľa potreby žiaci rozličných tried tak, aby počet žiactva v takomto oddelení v nijakom prípade

nepresahoval číslo 60.

5. Pri zisťovaní počtu žiactva, ktorý je podľa 1. odseku podmienkou pre zriaďovanie alebo delenie tried, prihliada sa len na školopovinné deti československých štátnych občanov, a to tých, ktorí majú v sídle školy trvalé bydlisko.

§ 6

1. Najväčší počet žiactva v jednej triede občianskej školy určuje sa v školských rokoch 1922-23 - 1926-27 na 80, na školské roky 1927-28 - 1931-32 na 70 a na školský rok 1932-33 a ďalšie roky na 60.

2. Ak prekročí počet žiakov v niektorej postupnej triede občianskej školy v tom ktorom roku príslušné najväčšie čísla uvedené v odseku 1., zriadi sa pri nej dočasná pobočka, pri dvojnásobnom najväčšom počte žiakov v postupnej triede zriadi sa druhá dočasná pobočka a pre každý násobok príslušného najväčšieho počtu žiakov v postupnej triede zriadi sa ďalšia dočasná pobočka. Po trojročnom trvaní premenia sa dočasné pobočky na definitívne.

3. Ustanovenie štvrtého odseku § 5 platí tiež o občianskych školách.

4. Pri zisťovaní počtu žiactva, ktorý je podľa prvého odseku podmienkou pre zriaďovanie alebo delenie tried, prihliada sa len na deti československých štátnych občanov, ktorí majú trvalé bydlisko v školskej obci alebo v okruhu o polomere 4 km od školskej budovy, ak vyhovujú tieto deti všeobecne podmienkam predpísaným na prijatie do občianskej školy.

§ 7

1. Župná školská rada (prechodne krajinská školská rada a na Slovensku Ministerstvo školstva; a národnej osvety) povoľuje z podstatných dôvodov a prihliadajúc na možnosti, ako získať potrebné učiteľstvo a školské miestnosti, v jednotlivých prípadoch odchýlky od ustanovenia § 5. odseku 1. a 2. a § 6. odseku 1. a 2., avšak len do konca školského roku 1936-37.

2. Ustanovenie § 5 odseku 1. a 2., § 6. odseku 1. a 2. a § 7. odseku 1. nesmie sa využívať na to, aby sa rušili alebo spájali už zriadené triedy, ak by sa po ich zrušení alebo spojení zvýšil počet detí v niektorej triede nad 60.

§ 8

1. Školské triedy a učiteľské miesta na verejných školách môžu sa rušiť len vtedy, ak nie sú podľa zákona nutné.

2. Na Slovensku sa môžu rušiť školské triedy a učiteľské miesta na obecných a štátnych ľudových a občianskych školách, ak nie sú podľa zákona nutné, len rozhodnutím Ministerstva školstva a národnej osvety alebo orgánu, ktorý je na to týmto ministerstvom poverený.

§ 9

Obecné (ľudové) i občianske školy môžu byť podľa pohlavia žiactva buď zmiešané, alebo, chlapčenské, alebo dievčenské.

§ 10

1. Učitelia a učiteľky môžu vyučovať chlapcov a dievčatá na všetkých stupňoch a druhoch .obecných

(ľudových) i občianskych škôl. Všetky miesta literných učiteľov na obecných (ľudových) i občianskych, chlapčenských, dievčenských i zmiešaných školách zriaďujú sa bez určenia pohlavia. Všetky doterajšie systemizácie miest na týchto školách výhradne pre učiteľov alebo výhradne pre učiteľky strácajú platnosť.

2. Pri obsadzovaní miest literných učiteľov na verejných školách treba dbať na to, aby sa polovica všetkých miest na každej škole obsadila učiteľmi a polovica učiteľkami, pričom sa nepočítajú miesta správcov a riaditeľov škôl. Pri nepárnom počte miest prináleží na chlapčenských školách o jedno miesto viac učiteľom, a na dievčenských školách učiteľkám; nepárne učiteľské miesto na zmiešaných školách rozpíše sa pre voľnú kompetenciu mužov a žien.

3. Orgán, ktorému prislúcha' vypísanie konkurzu na definitívne novozriadené alebo uvoľnené učiteľské miesto, nech rozhodne s konečnou platnosťou a v konkurre uvedie, ktorému pohlaviu patrí pri obsadzovaní miesta prednosť, aby sa vyhovelo zásade vyslovenej v predchádzajúcom odseku.

4. Pri miestach správcov a riaditeľov chlapčenských, škôl prislúcha vždy prednosť učiteľom pri týchto miestach na dievčenských školách majú prednosť vždy učiteľky. Miesta správcov a riaditeľov zmiešaných škôl rozpisujú sa pre voľnú kompetenciu mužov a žien.

5. Zásady uvedené v § 10. odseku 2. treba zachovávať aj pri obsadzovaní dočasných miest.

6. Výnimky z ustanovenia § 10. odseku 2. až 5. pre školy, ktoré spravuje Ministerstvo školstva a národnej osvety podľa § 2. odseku 1. hod 3. zákona zo dňa 9. apríla: 1920, č. 292. Zb. z. a n., určuje podľa miestnych pomerov minister školstva a národnej osvety, ktorý je takisto oprávnený obsadzovať definitívne či dočasne učiteľské miesta na týchto školách, odchýliť sa v záujme školy od pravidiel, zahrnutých v čl. IV. zákona zo dňa 9. apríla 1920, č. 306 Zb. z. a n.

7. Ministerstvo školstva a národnej osvety môže načas určiť výnimky z ustanovení § 10. odseku 2. až 5. i pre obsadzovanie miest na všetkých verejných obecných školách (ľudových) a meštianskych na Slovensku, na území Hlučínska, Vakčíc a Vizoraze i na území tešínskeho Sliezska a môže orgány, ktorým prísluší právo prezentačné a právo menovať učiteľov na týchto školách, splnomocniť, aby sa prípad od prípadu odchyľovali v záujme škôl od pravidiel daných v čl. IV. Z. zo dňa 9. apríla 1920, č. 306 Zb. z. a n.

§ 11

1. Povinnosť chodiť do školy obecnej (ľudovej) i meštianskej začína začiatkom školského roku, ktorý nasleduje o dni, keď dieťa dovŕšilo šiesty rok veku, a trvá plných osem školských rokov. Deti oslobodené od školskej dochádzky, ktoré dovŕšia šiesty rok veku v čase, od počiatku školského roku do najbližšieho konca roku občianskeho, môžu byť do školy prijaté, ak niet pochybností o ich telesnej a duševnej dospelosti, ak sa nepreplní ich prijatím školská miestnosť a ak sa neprekročí najväčší počet detí v triede podľa §§ 5. a 7.

2. Poskytovať akékoľvek úľavy v školskej dochádzke je zakázané. Povinnosť mládeže na Slovensku zúčastniť sa opakovacieho školského vyučovania až do 15. roku veku, vyslovená v §§ 1. a 48. Z čl. XXXVIII. z roku 1868 zostáva nedotknutá pre všetku mládež, ktorá chodila do ľudovej školy podľa doterajších zákonov len 6 rokov a nevzdelávala sa potom na vyšších školách.

3. Ustanovenie Z. zo dňa 29. januára 1920, č. 75 Zb. z. a n., o ľudových hospodárskych školách zostávajú týmto zákonom nedotknuté. Avšak povinnosť chodiť do ľudovej hospodárskej školy podľa § 7. cit. Z. nastane v budúcnosti iba po ukončení povinnej dochádzky do ľudovej a meštianskej školy.

4. Pri školách ľudových alebo meštianskych zriadi sa pokračovacie školy alebo kurzy s povinnou dochádzkou pre mládež vo veku od 14 do 16 rokov, pokiaľ sa nevzdeláva na pokračovacích školách hospodárskych alebo na iných školách vyšších a odborných. Podrobné ustanovenia u zriaďovaní a zariadení týchto pokračovacích škôl alebo kurzov, o dĺžke vyučovania, o učebných osnovách

a o školskej dochádzke budú vydané nariadením vlády.

§ 12

1. Predĺženie povinnej školskej dochádzky do škôl ľudových a meštianskych na 8 plných školských rokov prevedie sa na Slovensku postupne podľa toho, ako bude možné zabezpečiť potrebné miestnosti a učiteľstvo pre nevyhnutné rozšírenie škôl. MŠaNO Stanovi, kedy a v ktorých obciach nastane povinnosť všeobecnej osemročnej školskej dochádzky do škôl ľudových a meštianskych na Slovensku.

2. Za každých okolností však bude od začiatku školského roku 1927 – 28 osemročná školská dochádzka povinná pre všetku mládež na Slovensku.

§ 13

Trvanie školského roku a hlavných prázdnin, ako aj prázdnin v školskom roku stanoví MŠaNO alebo orgán ním poverený.

§ 14

1. Pokuty vymierané v zemských zákonoch pre Čechy, Moravu a Sliezske a v § 4. z č. XXXVIII. 1868 pre potrestanie priestupkov proti školskej povinnosti a školskej dochádzke, upravujú sa takto: za vyňatie dieťaťa zo súpisu nech je uložená pokuta od 50 – 200 Kč, za neprihlásenie dieťaťa do školy a za nedbalú školskú dochádzku od 25 -200 Kč, ak sa stalo zanedbanie školy zo ziskuchtivosti rodičov alebo ich zástupcov, môže sa uložiť pokuta do 400 Kč a pri opakovanom priestupku do 1 000 Kč.

2. Pri nedobytnosti pokuty môže byť uložený trest väzenia (uzamknutia) od 1 – 14 dní.

3. Tresty pre nedbalú dochádzku na školách, ktorých správu vedie MŠaNO podľa § 2, odst. 1., bod 3. Z. zo dňa 9. apríla 1920, č. 292 Zb. z. a n. ukladá MŠaNO. Je však oprávnené vyhláškou, uverejnenou aspoň mesiac vopred v úradnom vestníku a vyvesenou v školskej budove, výkonom tohto práva poveriť iný školský úrad, ktorý v tejto veci rozhoduje menom ministrovým a s konečnou platnosťou. Odpúšťať alebo zmierňovať uložené tresty pre zanedbanú dochádzku na týchto školách môže MŠaNO.

4. Tresty podľa odseku 1. a 2. tohto paragrafu platia takisto aj za priestupky proti školopovinnosti a školskej dochádzke pre ľudové hospodárske školy, zriadené podľa zákona z 29. januára 1920, č. 75 Zb. z. a n. V prípravnom konaní nastupuje na miesto miestnej školskej rady školský výbor ľudových hospodárskych škôl.

5. Tieto tresty za nedbalú dochádzku a proti školopovinnosti na ľudových hospodárskych školách ukladá minister poľnohospodárstva; je oprávnený vyhláškou uverejnenou aspoň mesiac, dopredu v úradnom liste a vyvesenom v školskej budove výkonom tohto práva: poveriť politické úrady I. inštancie, na Slovensku administratívne policajné vrchnosti I. stolice, prípadne aj iný orgán; tieto orgány potom rozhodujú o tejto veci ministrovým menom a s konečnou platnosťou. Odpustiť alebo zmierňovať uložené tresty za priestupky proti školopovinnosti a školskej dochádzke na ľudových hospodárskych školách môže minister poľnohospodárstva.

6. Pokuty uložené za priestupky proti školopovinnosti a školskej dochádzke na ľudových hospodárskych školách plynú do fondu na zaobstarávanie učebných pomôcok dotýkajúcich sa ľudových hospodárskych škôl.

§ 15

Ustanovenie § 60. a § 9 odseku 2. Z. zo dňa 14. mája 1869, č. 62. r. z., o školách továrenských sa ruší.

§ 16

Vyššie národné školy zriadené podľa §§ 59. až 63. uhor. z. čl. XXXVIII. z r. 1868, sa zmenia na občianske školy. Zriaďovať nové vyššie národné školy sa nedovoľuje.

§ 17

1. Čo je ustanovené v §§ 1-16., platí rovnako o všetkých verejných školách ľudových a meštianskych, nehľadiac na to, kým boli založené a sú vydržiavané.

2. Súkromné obecné a občianske školy sú zaviazané dodržiavať to, čo ustanovené je v §§ 1 – 5, odst. 1. až 4, v § 6, odst. 1 až 3., v §§ 7 až 9, v § 10, odst. 1., v §§ 11, 13, 14 a 16.

§ 18

§§ 45 a 46 zákona zo dňa 14. mája 1869, č. 62 r. z., pokiaľ sa týka zákona zo dňa 2. mája 1883, č. 53 r. z., sa zrušujú. Vláda sa zmocňuje, aby nariadením upravila,, nové župné, obvodné a miestne konferencie učiteľské pre oblasť celej republiky.

§ 19

Ustanovenia všetkých starších zákonov, pokiaľ sú v rozpore s týmto zákonom, strácajú platnosť.

§ 20

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom, keď bude vyhlásený. Jeho platnosť sa nevzťahuje na územie Podkarpatskej Rusi.

§ 21

Minister školstva a národnej osvety a minister poľnohospodárstva sa poverujú, aby tento zákon vykonali.